

Fotografia i arquitectura

Tornant de vacances, molts de nosaltres haurem incrementat el nostre patrimoni audiovisual amb dotzenes de fotografies dels llocs visitats. Molts probablement ja ens eren coneguts per les imatges que la fotografia ens ha permès anticipar.

L'aliança entre fotografia i arquitectura és gairebé tan antiga com la mateixa història de la fotografia. La primera fotografia, realitzada per Joseph Niepce l'any 1826, mostra un conjunt d'edificis des d'una finestra d'una granja. La primera feta a l'Estat espanyol té per objecte el Pla de Palau de Barcelona, i fou realitzada per Ramon Alabern l'any 1839. L'arquitectura i les ciutats foren els objectius preferits de les primeres càmeres, per la seva qualitat d'inanimats en els llargs temps d'exposició. La relació va deixar de ser innocent ben aviat, i els fotògrafs de seguida varen servir-se del mitjà per superar les experiències estètiques i utilitzar la imatge com un mitjà per expressar les seves idees. S'havia iniciat un camí que encara estem recurrent i que ha tingut múltiples etapes i reveladors viarans.

A principi del segle xx, quan les càmeres es varen fer portàtils, en el sentit més restringit de la paraula, els arquitectes i historiadors varen començar a documentar el patrimoni monumental. Josep Puig i Cadafalch i Jeroni Martorell iniciaren el 1909 l'Inventari Gràfic de Catalunya. En aquesta missió la fotografia jugà un paper determinant per documentar descobriments, abandons i restauracions. Era la fotografia documental al servei de la salvaguarda del patrimoni.

Vint anys més tard uns altres arquitectes, impressionats per les experiències estrangeres d'avantguar-

Caçadors d'ícones

La fotografia ha ensinistrat el nostre ull de tal manera que sovint veiem i esperem veure la realitat tal com l'hem observada en la recerca prèvia a la visita. Aquest és el destí del turista, condemnat a certificar una i altra vegada l'estada en un lloc només quan aconsegueix fotografiar el que ja esperava trobar, amb la mateixa llum i el mateix angle. L'afany de casar instantània amb imatge prèvia sovint anul·la qualsevol altre estímul que el viatge hagi pogut incitar, i esdevé el darrer esglaó d'una planificada difusió d'estereotips que obliga a agudes reflexions.

XAVIER ROQUETA

da, atorgaren un nou valor a la fotografia i la revestiren de denúncia social. Les pàgines de revistes com AC, òrgan del GATCPAC, s'ompliren de fotografies a sang d'infants pobres i barraques suburbials contraposades a imatges de la nova arquitectura, basada en la racionalitat i la funcionalitat. Les imatges destil·laven tota la intencionalitat que la ciència publicitària de l'època era capaç de servir. Era la fotografia denúncia al servei de la nova societat.

Avui, la fotografia d'arquitectura ha anat madurant totes les habilitats adquirides durant els seus gairebé dos segles d'existència. Podem identificar-hi diverses opcions, que van des de l'exercici estètic inspirat en volums i textures a l'encimbellament d'edificis i ciutats com a miratge de modernitat. La fotografia ensenya moltes coses, i la manera com les ensenya ha seduït polítics i ciutadans. El llarg procés viscut i la cultura de la imatge en què estem immersos ens han educat l'ull per llegir determinats llenguatges i gairebé ens hem oblidat que el que observem és la mirada particular del fotògraf retratant una realitat des d'un angle determinat.